

Комсомольск түрүн ячейк бүрдонә туск тодлвр

1920 джил, ноябрь сар. Тиигхд Далвнъ деер, эн районд түрүн болдж комсомольск ячейк гарла.

Би чигн кесг багъчудла хамдан, эн ячейкд комсомольск болдж орлав. Эн ячейк гаргъхин тблә Аадрхнәс ур Толкунов ирлә. Эн тиигхд Хальмг таньгъчин комсомолдин оргбюро толгъалджадж. Комсомольск ячейк Далвнъгд гарсн—ик туста болн кергтә уулдвр болла. Далвнъ—Яндгъа-Мацга нутгин гардач буурнь бәәсмн. Энүнд Далвнъгин школ чиләсн кесг багъчуд билә. Базра Бадм-Гарә, Мацка Увш, Насна Борсә, Савельев болн нань чигн кесг кун бәәлә. Эдн цугъар комсомолд орла.

Эн ячейкәс экләд аямгүдәр дару-дарунь ши комсомольск ячейкс гарад йовла. Багъудт, Ик-Багъудт, Багъ-Цоохрд, Харухсд, нань чигн газрмудар. Иигдж түргәр комсомолдин бурдәц тархагддгн, комсомольцир олар ордгн учрта. Эн Яндгъа-Мацгин нутгт загъсна про-

мышленность бәәсәр, кбдлмшч улснъ таньгъчин талдан газрмуд-дорхнъ ик билә. Орс болн хальмг куч-кблсчнр Аадрхнә кувцирин олн салгудт кбдлмшч болдж кбдлдг билә. Эдниг тер кувцир ик кундәр мухлалдж зарад түрәдг билә. Тедн заагт кесг багъчуд бас кбдлдг билә. Тер учрар нутгин багъчуд Советин йосна сәәнинь түргәр меддж, эн йосид дурлдж, комсомолд орад эврәнн дбнъгән эн йосид күргдж йовсмн.

Комсомольск ячейкс партийн бурдәцин гардвртагъар кесг туста-кергтә кбдлмш кучәсмн. Түрүн тбрнъ, ухан-седкләрн болн кбдлмшәрн ирлцәтә шунмгъа багъчудиг комсомолд орулдж авх, эднлә цәәлгъврн кбдлмш кех ик тбр бәәлә. Советин йосн шинкән токтдж батрджах тер цагла багъчудиг комсомолд орулдж авх болн теднлә кбдлмш келгән збвәр кучр кбдлмш билә. Тер бийнъ комсомольцирин тонь хурдар бсәд йовла.

Комсомольск ячейкс, комсо-

мольцир сургъуль-эрдмин тускар тиигхд ик кбдлмш кедж йовла. Бичг меддг кун хәтәр билә, бичг эс меддг улст бичг дасгъх, цугъарагъинь бичгтә кех керг йирэркн керг билә. Эн ик кбдлмшт түрүн болдж комсомольцир делгү орлцдг билә. Эн уулдвр куцәхд олн кучр боомтг харгьдг билә. Тер бийнъ комсомольцир әл уга, чидлән хармнлл уга, кучр кевәр ардн ордж кучәдг билә. Бичг эс меддг кун болгънла шишлнъ онц куундвр кедж, сургъульур орулх кергтә болдг билә. Қесгнъ бичг дасшгогъар седдг билә. Тиигв чигн эдниг цугъарагъинь дасгъх кергтә бәәсмн.

Дектр, цаас, сургъх гер—цугъар хәтәр билә. Зәрм газрар хальмг герт, газр деер суугъад чигн дасцхаджала. Иим кевәр, залху уга, чидлән әрвлл уга кбдлмш кегъад йовсна ашднъ, тер заагт комсомольцир иигдж кбдлсәр, мана Хальмг таньгъч цаарандн делгү бичг меддг болсмн. Хуучн йоснас манд үлдсн бичг эс меддгн, харнъгъу бәәдл, комсомольцирин ик орлцатагъар уга кегдсмн. Эн кбдлмш берк ик чинртә бәәсмн.

Тер цагт нань нег онц кбдлмш комсомольск бурдәцир куцәдг билә. Тернъ багъчудин куч-кблсәннъ сә хәәх кбдлмш бәәсмн. Салгудар кбдлдж йовсн, кулакудин мухла болдж йовсн багъчуд Советин йоснла ирлцәтәгъәр кбдлх, эдниг цага снъ удан бичә кбдлгтхә, олсн мбнъгинь куцднъ дгтхә цаглань амрлгъ дгтхә, бәәх гер, кбдлшин хувц йосна зааврар дгх тоотиг хәләддж харсх кбдлмш кегдг бәәсмн. Кбдлмшч багъчуд комсомольск бурдәцир иигәд бийиннъ сә хәәдж йовсиг узәд, комсомольцир иг дбнънәд, эднд дурта болдг билә. Кулакуд болхла, комсомольцирт ик дурго болдг билә. Комсомольцир әл уга, кулакудин бмнәс кбдлмш кедг билә.

Аямгүдәр, хоттудар үзл-медрл тархах кбдлмш кегдг билә. Нег әнъг кбдлмшнъ, одагъар келхд, клубин кбдлмш бәәсмн. Зуг тиигхд клубс дегәд багъ бәәсәр, наад, ду-би хальмг герт үзүлдг биләвдн. Дулан цагла газа тиньгр газрт хальмг гер бәрәд, зуг бмнк хойр терм угагъар, бмнәсн хәләхлә гер дотр юн болджахнъ үзгддгәр. Тиигхд бәәрн улс бичсн бичкн-бичкн пьесмүд

барлгдад уга, гарар бичсн кевәрнъ комсомольцир белдг билә. Эн пьесмүдт умсх хувци, бг-эд, аагъ-сав тоотиг әлк хотнд ирнә, тендән цуглулад белдг билә. Эн пьесмүдин ухань болхла, ховдг гелнъгүдиг наад кедж, аврлт уга баячудиг үзүлдг, әрк уудг, аздулсин муугъинь мелүлдг, музалу гергән ягъдг гүвдг зовадгинь наад кедж үзүлдг ухан билә. Олн улс, нег улс багъчуд йир икәр соньмсдж ирдж хәләцхәдг билә.

Нань чигн олн-зүсн кбдлмш кегдг йовсмн. Тер түрүн комсомольск ячейкс эклдж гарснас нааран эндр бдр күртл Хальмг таньгъчин комсомольск бурдәц бсәд, ола ик бурдәц болв. Хальмг таньгъчин комсомольск бурдәц, олн әнъг кбдлмш кедж чадх кесг зун кбдләчнр белдв. Зуг комсомолдин бийиннъ кбдлмш кедж йовсн улсас таньгъчд олн меддг кбдләчнр гарла.

Социализм тосгъх болн социализмәс коммунизмүр джисәд орлгъна ик туста кбдлмшт, партийн бурдәцин гардвртагъар, шунмгъа кевәр орла йовдг, ик партийн дбнъ болдж бсв.

ПЕДРА Дордж.